

Statenfractie PVV
De heer H.F. van den Berg
Postbus 90151
5200 MC 'S-HERTOGENBOSCH

Brabantlaan 1
Postbus 90151
5200 MC 's-Hertogenbosch
Telefoon (073) 681 28 12
Fax (073) 614 11 15
www.brabant.nl
IBAN NL86INGB0674560043

Bereikbaarheid
openbaar vervoer en fiets:
www.brabant.nl/route

Onderwerp

Beantwoording schriftelijke vragen 'Van gas los werkt averechts'

Geachte heer Van den Berg,

Bij brief van 5 januari 2019, ingekomen op 7 januari 2019, heeft u namens de PVV fractie schriftelijke vragen gesteld.

Wij beantwoorden deze vragen als volgt.

1. Heeft u kennis genomen van het artikel in ED? Kunt u de stelling van professor Smeulders onderschrijven dat "van gas los" leidt tot een uiteindelijk hoger gebruik van aardgas? Zo nee, wilt u dan uitgebreid en cijfermatig onderbouwen waarom niet?

Antwoord: Ja, wij hebben kennisgenomen van het betreffende artikel. Nee, wij kunnen die stelling niet onderschrijven, omdat professor Smeulders er in het artikel vanuit lijkt te gaan dat gas in alle gevallen vervangen wordt door de huidige generatie warmtepompen. Wij zien dat in Brabant juist ook tal van andere oplossingen uitgewerkt worden, zoals opslag van warmte door bedrijven als HoCoSto en Ecovat. Professor Smeulders werkt zelf aan warmte-opslag in phase change materials, een optie waarvan wij onderzoeken of wij deze kunnen ondersteunen via Fueliance uit onze [Energieagenda 2019-2030](#). Daarnaast heeft het Rijk de ISDE-regeling voor warmtepompen vorig jaar aangepast, waardoor de minder efficiënte warmtepompen niet meer voor subsidie in aanmerking komen. In het artikel wordt overigens ingegaan op het 'Voorstel voor hoofdlijnen van het Klimaatakkoord', terwijl momenteel het ['Ontwerp van het Klimaatakkoord'](#) van 21 december 2018 wordt doorgerekend door het PBL en het CPB.

Datum

4 februari 2019

Ons kenmerk

C2238330/ 4469523

Uw kenmerk

-

Contactpersoon

J.M.J. (Julian) Zieleman

Telefoon

06-29142255

Email

jzieleman@brabant.nl

Bijlage(n)

1

2. Het onlangs voorgestelde energiebeleid van de provincie staat haaks op hetgeen professor Smeulders uiteenzet en onderbouwt. Kan het college beargumenteren waarom zij willens en wetens en tegen beter weten in rampzalig en niet-effectief beleid aan de Brabantse belastingbetaler opdringt?

Antwoord: Wij kunnen ons niet vinden in de bewoordingen die in deze vraagstelling voor ons energiebeleid worden gebruikt. In de Energieagenda 2019-2030, die 14 december 2018 door Provinciale Staten is vastgesteld, staat onder andere "Voor warmte kijken we verder dan enkel de bekende oplossingen van all electric en warmtenetten. De oplossingen zullen per wijk en zelfs per woning verschillen. We zoeken steeds naar de beste techniek en adopteren hierbij innovaties zoals warmtebatterijen (phase change materials). Als provincie stimuleren wij innovatie en opschaling, zowel technisch als financieel als faciliterend (door het ontzorgen van bedrijven en gemeenten)." In onze Energieagenda staan duurzame energie en terugdringen van de CO₂-uitstoot centraal.

3. Professor Smeulders verbaast zich volgens het artikel over het kennisniveau aangaande energie(-transitie), meer specifiek over het gebrek aan wetenschappelijke onderbouwing in de hele energiediscussie: "Voordat het klimaatakkoord tot stand kwam zijn er klimaattafels georganiseerd waar allerlei partijen het woord mochten doen. Maar wetenschappers werden daar te weinig voor gevraagd. Rationele argumenten zijn onvoldoende gehoord".

a) Graag ontvangen wij van het college een uitputtende lijst van wetenschappers die gewerkt hebben aan de Brabantse Energieagenda 2019-2030, inclusief tituluur en specialisme, alsmede hun inbreng en - in algemene zin - hun wetenschappelijke uitgaven.

Antwoord: De provinciale Energieagenda 2019-2030 is tot stand gekomen door middel van een consultatieproces met stakeholders en partners. Onder deze stakeholders bevonden zich ook wetenschappers. De inbreng van deze wetenschappers is, op Auke Hoekstra na (auteur Haalbaarheidsonderzoek Energie), uitsluitend mondeling geweest. Concreet hebben de wetenschappers geparticipeerd in een mondelinge consultatie op het ['Discussiestuk met Uitgangspunten Energieagenda 2030'](#) en een eindconcept versie van de Energieagenda 2019-2030. De wetenschappers hebben zich niet gecommitteerd aan de Energieagenda en zijn niet verantwoordelijk voor de inhoud ervan. De inhoud van de Energieagenda 2019-2030 is in belangrijke mate tot stand gekomen door Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten.

Concreet zijn de volgende wetenschappers in het consultatieproces betrokken geweest:

- Auke Hoekstra, Technische Universiteit Eindhoven. Onderzoeker op het gebied van elektrische voertuigen, zonne- en windenergie, en smart grids.
- Gerard de Leede, Jheronimus Academy of Data Science (Tilburg University, Management Department). Hoogleraar Practice Smart

Datum

4 februari 2019

Ons kenmerk

C2238330/4469523

- Cities met een sterke focus op Smart Energy en Smart Buildings, inclusief Data Analytics en Internet of Things technologies.
- Martijn Groenleer, Tilburg University. Hoogleraar Regional Law en Governance.
 - Saskia Lavrijssen, Tilburg University. Hoogleraar Economic Regulation en Market Governance of Network Industries (waaronder de energiesector).
 - Matthijs van Dijk, Technische Universiteit Delft. Hoogleraar Mobility Design.
 - Laetitia Ouillet, Technische Universiteit Eindhoven. Directeur Energie.

Datum

4 februari 2019

Ons kenmerk

C2238330/4469523

Er is als input voor de provinciale Energieagenda geen gebruik gemaakt van specifieke wetenschappelijke publicaties van deze wetenschappers. Wel is er voortgebouwd op alle landelijke ontwikkelingen en daarmee op rapporten en wetenschappers van het CPB en het PBL. Onder andere in het kader van de totstandkoming van het nationaal Klimaatakkoord zijn vele studies verricht en rapporten en notities opgesteld. Deze zijn [gebundeld](#) op de website van het nationaal Klimaatakkoord.

Belangrijke provinciale bouwstenen van de Energieagenda zijn:

- De [Energieagenda 2010-2020](#)
- De [Tussenevaluatie Energieagenda Noord-Brabant 2010-2020](#).
- Het [Uitvoeringsprogramma Energie 2016-2019](#)
- De [Tussenevaluatie Uitvoeringsprogramma Energie](#)
- Het [Aanvullend uitvoeringsprogramma Energie 2018-2019](#)
- Het [Haalbaarheidsonderzoek Energie](#).
- De [Evaluatie Energieagenda 2010-2020](#).

Feitelijk is het proces naar de Energieagenda 2019-2030 reeds gestart met de tussenevaluatie van de Energieagenda 2010-2020. Sindsdien heeft gedeputeerde Spierings ook tijdens haar werkbezoeken meermaals met wetenschappers gesproken, waaronder de hoogleraren Richard van de Sanden, Martijn Groenleer en Laetitia Ouillet. Dit overzicht is zo zorgvuldig mogelijk samengesteld, maar vanwege het uitgebreide proces is het mogelijk niet uitputtend.

b) Daarnaast ontvangen wij graag een lijst van opstellers en medewerkers aan deze Energieagenda van buiten de provinciale organisatie die input geleverd hebben, inclusief de onderliggende mails, poststukken en dergelijke, alsmede de organisaties waaraan deze personen verbonden zijn.

Antwoord: Zoals reeds in de beantwoording van vraag 3a aangegeven, is de provinciale Energieagenda 2019-2030 tot stand gekomen door middel van een consultatieproces met een breed scala aan stakeholders en partners uit de overheid, het bedrijfsleven, het onderwijs en burgerverbanden. Dit consultatieproces heeft in belangrijke mate plaatsgevonden via mondelinge

consultatie tijdens diverse bijeenkomsten. Zoals reeds aangeven is de inhoud van de Energieagenda 2019-2030 in belangrijke mate tot stand gekomen door Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten. In de bijgevoegde bijlage treft u een samenvattende schets van het consultatieproces. Dit overzicht is zo zorgvuldig mogelijk samengesteld, maar vanwege het uitgebreide proces is het mogelijk niet uitputtend.

Datum

4 februari 2019

Ons kenmerk

C2238330/4469523

4. *Wij ontvangen graag een concreet antwoord op de volgende vragen:*

- a) *Hoe hoog zijn de totale maatschappelijke jaarlijkse kosten NA implementatie van het geplande Energieakkoord 2019-2030 (dus in 2030) op basis van de huidige subsidie-, salderings-, fiscale- en postcoderoosregeling, in acht nemende 88PJ wind- en zonne-energie en kostentechnisch op basis van het laatste IBO-rapport 'Kostenefficiëntie beleid CO2-reductie'?*

Antwoord: De doorrekening die nu plaatsvindt (correcte titel is Ontwerp Klimaatakkoord) zal hier enig inzicht in verschaffen.

- b) *Hoeveel megaton CO2 wordt er hiermee bij tot het jaar 2100 doorgetrokken beleid bespaard en wat is het effect in graden Celsius (volgens de algemeen gehanteerde MAGICC-methode)? Antwoordt gelieve exact in 0,0000xx Graden Celsius?*

Antwoord: Wij verwijzen naar het antwoord op vraag 4a.

- c) *Hoeveel kwh is er op piekmomenten nodig om bij -15 graden Celsius alle geplande EXTRA warmtepompen, elektrische auto's naast de huidige elektrische apparatuur van de gewenste elektriciteit te voorzien en hoe gaat u die opwekking mogelijk maken in een situatie van 10 dagen "Dunkelflaute" met verwaarloosbaar weinig wind- en zonne-energie? Hoeveel opslag is er dan voor die 10 dagen nodig en hoeveel kost dat op de op dit moment goedkoopste methode?*

Antwoord: Wij verwijzen naar het antwoord op vraag 4a.

5. *Bent u, gezien de ontluisterende kosten en technische nagenoeg onmogelijkheden in het licht van het nóg ontluisterender geraamd effect in graden Celsius (zelfs geëxtrapoleerd naar werelddniveau = uitkomst kosten in graden Celsius x ca. 1.500) van de Energieagenda 2019-2030 voor Brabant bereid het recent onder tot in extreme overdreven juichverhaal aangaande deze agenda alsnog terug te trekken en de ongemakkelijke waarheid van misleiding en misplaatst positivisme aan de Brabantse staten én Brabantse burgers kenbaar te maken? Zo nee, waarom niet?*

Antwoord: Nee, wij herkennen ons niet in de door u gebruikte bewoordingen.

6. Bent u bereid, gezien de observatie van hoogleraar Smeulders (maar ook vele andere wetenschappers) om tenminste de "van -gas-los"-doelstelling integraal te schrappen? Zo nee, waarom niet?

Antwoord: Nee, dit is een doelstelling van het Rijk en daarmee een Rijksaangelegenheid.

Datum

4 februari 2019

Ons kenmerk

C2238330/4469523

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant,

de voorzitter,

de secretaris,

prof. dr. W.B.H.J. van de Donk

drs. M.J.A. van Bijnen MBA

Bijlage: Samenvattend overzicht consultatieproces Energieagenda 2019-2030

Wanneer	Wat	Wie
Voorjaar 2018	Interviews in het kader van het stakeholdersonderzoek (2e fase na haalbaarheidsonderzoek): interviews met stakeholders over de mogelijke rol van de provincie binnen de Brabantse energietransitie. Uitgevoerd door Over Morgen en Technopolis.	Zo'n 30 stakeholders uit verschillende gremia
Juni 2018	Informerende themabijeenkomst: het onderwerp betrof het traject om te komen tot een nieuwe Energieagenda en de wijze waarop PS betrokken wenst te worden.	Provinciale Staten
Juni 2018	Energy Meet-up I: verkennen van de kansen op de verschillende transitiepaden.	Zo'n 60 betrokken professionals uit het energieveld
Juni 2018	Informerende themabijeenkomst: het onderwerp betrof de toekomstige duurzame energiemix	Provinciale Staten
Augustus 2018	Innovation games: twee teams werken in een week aan innovatieve oplossingen voor de energie-opgaven van de toekomst. Team 1: energie armoede voorkomen bij mensen met een smalle beurs. Team 2: duurzaam verbouwen als je gaat verhuizen naar een andere (koop)woning.	Young professionals
September 2018	Klankbordgroep: feedback op de uitgangspunten van de Energieagenda 2019-2030	Experts uit het onderwijs, het bedrijfsleven en de overheid
September 2018	Oordeelsvormende themabijeenkomst Provinciale Staten: themabijeenkomst over de Statenmededeling Discussiestuk met Uitgangspunten Energieagenda 2019-2030	Provinciale Staten
September 2018	Energy Meet-up II: reflectie op de Energieagenda. Deze bijeenkomst is een vervolg op de meetup van juni, daar zijn kansen op de transitiepaden verkend.	Zo'n 60 betrokken professionals uit het energieveld
Oktober - November 2018	Consultatie Brabanders via Facebook: In oktober en november heeft de provincie Noord-Brabant een korte campagne via sociale media gevoerd met als titel 'Jouw energiemix'. Inwoners van de provincie konden aangeven hoe zij kunnen bijdragen aan de energietransitie, met als uiteindelijk doel om Brabant in 2050 energieneutraal te laten zijn.	Brabanders (inwoners)
Oktober 2018	Consultatie Brabantse wethouders Energie: alle wethouders Energie in Brabant zijn gevraagd te reageren op het discussiestuk met uitgangspunten van de Energieagenda 2019-2030	Alle wethouders Energie in Noord-Brabant
Oktober 2018	Consultatie stakeholders: aan de hand van een shortread is een grote en brede groep stakeholders	Een grote en brede groep stakeholders uit het energieveld

	gevraagd te reflecteren op de uitgangspunten van de Energieagenda 2019-2030	
Oktober 2018	VNO NCW Brabant Zeeland: reflectie op de shortread Energieagenda 2019-2030	VNO NCW Brabant Zeeland
Oktober 2018	Dutch design week: in het verlengde van het CO2-escapespel zijn bezoekers van het spel tevens in aanraking gekomen met het bestaan en een aantal uitgangspunten van de Energieagenda 2019-2030.	Brabanders
Oktober 2018	Gesprek met ROC's: in gesprek over het arbeidsmarktvraagstuk binnen de energietransitie	ROC's
November 2018	Energy Dinner: informeren over de Energieagenda 2019-2030 en in gesprek over de samenwerking in de uitvoeringsprogramma's en het in beweging brengen van de Brabantse samenleving.	Een select gezelschap stakeholders (top influencers) uit verschillende gremia van de Brabantse energietransitie.